

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ'.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 3 του Φλεβάρη 1906

ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 184

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ. 'Επιστήμη πρωτομάθητη—'Αθρόπινος Μηχανισμός.

ΚΩΣΤΑΝΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝΟΣ. Μισολογία οικία—Χρυσάνθος Μωραϊτάκης.

ΜΙΧΑΗΛ ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ. 'Από τις Μαύρες Μέρες (Στό Παράθυρο—Στά Εφημερίματα).

Δ. Π. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ. Γιατί δεν έχουμε στρατό.

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΤΗΣ. 'Ο κ. Θεοτόκης κτλ.

Α. Ε. Παραμύθια Μολίβου (της Μιτυλήνης).

ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ. Ρούσσοι Τραγουδιστάδες (μετάφρ. 'Ιντας Γαρτζώνη).

Α. ΣΙΓΑΝΟΣ. Θεατρικά—'Η Πρετιόζα.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. 'Ο 'Ερμονας.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ. 'Ιουλίττα Χριστίδη, Νάξιος, Τιμωνας, Βασιλέτης.

Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και Πρόματα ('Η κρίση—'Ο Παπαγάλος—Λαός και στρατιωτικοί υποψήφιοι—Τό 'Υπουργείο του κ. Δεγλερέ—Τό ξαθλο—Νικηται και τροπαιοῦχοι).

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ —Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΕΧΟΥΜΕ ΣΤΡΑΤΟ

'Ο Πάλλης μέσ' στο γράμμα του στην κυρία προεδρίνα της «Σηροτροφικής», έγραφε και τ' ακόλουθα: «Θά μάθουν τόσο τὰ σκουλήκια οί χωριάτες μας, όσο οί στρατιώτες μας μαθαίνουν τὰ στρατιωτικά όταν άναγκάζονται ν' άρχινήσουν με σκελές κτλ. κι' όσο οί κότες μας τὰ ναφτικά όταν πρέπει πρώτα νά καταλάβουν τούς διόπους κι' άλλα τέτια ξεθάματα από τὰ λεξικά».

'Απάνου σ'αυτά μπορεί κανείς νά πεί ότι ίσα ίσα, μιὰ από τίς μεγαλύτερες άφορμές που τὸ 'Ελληνικό κράτος δέν έχει στρατό, είναι κ' ή καθαρεύουσα. Βέβαια έχει νά κάμει κι' ή παμπάλαιος όπλισμός, και τὸ άχρηστο προσωπικό, τὸ άμόρφωτο, κ' ή έλλειψη από άντρες και τὰ μεγάλα γυμνάσια, κι' άλλα κι' άλλα σάπια, μὰ ή μανία της προγονικής μας γλώσσας που κατάρτεψε κάθε κλάδο διοικητικό και παραγωγικό, χαντάκωσε και τὸ στρατό μας. Πρέπει νά μὴν υπάρχει σ' αὐτούς που διευθύνουν κ' ή παραμικρή ιδέα ή καθαρή αντίληψη τί θά πεί στρατός, γιά ν' άφίνουν άμετάβλητο τὸ σημερινό σύστημα. Τί γίνεται όμως;

'Ο χωριάτης φεύγει από τὸ χωριό του και πάει στο Σύνταγμα του, γιά νά υπερετῆσει τήν πατρίδα,

νά μάθει τὰ γυμνάσματα και νά μωρφωθεί στρατιωτικά. 'Εκεί όμως σά νῆναι ή στρατός δεύτερο σκολειό, από τήν πρώτη μέρα θά βαλθουν οί άνώτεροί του νάν του μπάσουνε στην ψυχή του, όχι τήν πρεπούμενη μαθησια που ύψώνει τὸ νοῦ προς τίς αλήθειες, μὰ μόνο μόνο... τήν καθαρεύουσα. Μαζεύονται οί «νεοσύλλεκτοι» στις κάμαρες του στρατώνα που «θαλάμους» τίς ονομάζουνε, κι' έρχεται και ή άξιωματικός ή ή έπιλοχίας νάν τούς κάμει θεωρία. 'Αρχίζει τότε τών κακομοιριασμένων τὸ μαρτύριο. 'Από δῶ κι' όμπρός νά ξεχάσουνε τή γλώσσα τους, ν' άπαρνηθουν τή μιλιὰ τους. 'Ο στρατός θάν [τούς κάμει ευγενήδες. Τὸ πουκάμισο δέν εἶναι τὸ λένε πουκάμισο, όπως τὸ μάθανε από τή στιγμή που γεννηθήκανε, κι' όπως όλη ή ρωμιόσση τὸ ξέρει, τὸ λένε εδῶ «ύποδήτη». Τὸ παντελόνι τους τὸ λένε «περικελίδα», τὸ σώβαρό τους «σκελέα», τὸ μαντύα τους «χλαίνη», τὸ λουρί άπ' τὸ ντουφέκι τους «μάντα» τὸ καπέλλο τους «πηλήκιον», τὸ φέσι που φορῶνε τὰ εὐζωνάκια τὸ λένε «ραρία» και τή ρούντα του «θύσανον», τὰ παπούτσια τους «χρύβυα», τὸ σενί τὸ δερμάτινο που βανουνε μέσα τὰ ρούχα τους «γυλιόν».

Κι' άμα τελιώσουν αὐτά, έρχεται μπροστά τους τὸ δύστυχο ντουφέκι, κι' αρχίζει νέο βασανιστήριο. Τοῦτο τὸ μέρος του όπλου λέγεται «στόχαστρον» εκείνο «κλεισισκοπίον», τ' άλλο «άποστρίλ». Τοῦτο τὸ μέρος «κινήτὸν οὐραϊόν», εκείνο «βαλβίς». Τὰ χάνει ή χωριάτης, δέν τὰ καταλαβαίνει, δέν μπορεί νά τὰ προφέρει με τὰ χείλια του, και μιὰ καταστροφή νοιώθει μέσα του. 'Ολόκληρος ή κόσμος που ίσαμε τώρα έβλεπε και που άνάμεσό του κινιότανε, αλλάζει όνόματα κ' είναι τὸ ίδιο γι' αὐτόνε σά ν' αλλάζει όφες. Δέν πρέπει πιά νά πάει νά πάρει ψωμί, μὰ «άρτον», κι' αν ζητήσει ψωμί κανείς δέ θάν του δώσει άπάντηση. Δέν μπορεί πιά νά πάρει ραγί, μὰ «συσσίτιον, έλαιας, τυρόν, ζωμόν». 'Ολ' αὐτά βραχνῶς του καθονται. Συλλογίζεται τὸ σπιτάκι του, τήν άπλότητα πούχε κεί, τή μιλιὰ της μάνας του, και καταριέται τή στιγμή που τὸν σήκωσαν κείθε.

*

Και νά, τὸ σημείο που πρέπει όλη τήν προσοχή μας νά ρίξουμε. 'Αμα του στρατιώτη του έρθει στο νοῦ αὐτή ή σκέψη, αντίο πεθαρχία, αντίο στρατιωτική μόρφωση, ιδέα της πατρίδας και φρόνημα εθνικό. Κοιτάζει πιά πῶς νά περάσει ή βασανισμένος καιρός-της αθητείας του, κι' ό,τι κάνει κι' ό,τι λείει, τὸ κάνει και τὸ λείει από φόβο τιμωρίας και φυλακής. Κι' όταν βρεί τή στιγμή τή βολική, που δέν έχει τόση ανάγκη γιά τὸν άνώτερό του, όση έχει ή άνώτερός του γι' αὐτόν, καθώς λόγου χάρη τὸν πόλεμο, ποιός φόβος τότε θάν τὸν κρατήσει στη

θέση του, αν όχι τὸ φρόνημα και μονάχα τὸ φρόνημα, που μαθαίνει στο στρατό; Και ψέματα είναι κείνο που λένε μερικοί, ότι ή αίτία της τέτιας κατάρτης του στρατιώτη, είναι τάχα οί πολλές δουλειές, και τὸ πολὺ κόπιασμα. 'Ο ρωμιός δέν είναι τεμπέλης από φυσικό. 'Αμα μάλιστα πάρει με τήν καρδιά του ένα πράμα, είναι ή πιο ύπομονετικός ή άνθρωπος. Κι' όσο γιά τὸ χωριάτη, αὐτός περισσότερο άπ' όσο στο στρατό δουλεύει με τήν τσάπα του όλημερίς στο χωράφι του.

Γιά νά δείτε ότι όλ' αὐτά είναι αληθινά σῶς βάνω δῶ μερικά παραδείγματα ζωντανά, που συνέβηκαν, και που κάθε μέρα και καλύτερα θά γίνονται.

Θεωρία στους «θαλάμους». 'Ο έπιλοχίας άφου γιόμισε τῶ νεοσυλλέκτωνε τὰ κεφάλια από λίξες καθαρευουσιάνικες, έρχεται ύστερα νάν τούς μάθει πῶς πρέπει νά ξεδιακρίνουνε τὸ βαθμό που έχει κάθε άνώτερος. 'Αν είναι δηλαδή ταγματάρχης, λοχαγός, ύπολοχαγός κτλ. Και γιά νά δει αν τόνισαν οί κατακαημένοι άντρες, ρωτάει έναν πῶς θά γνωρίσει αν ή τάδες άξιωματικός που περνάει στο δρόμο είναι ταγματάρχης. Αὐτός άφου σκέφτηκε, άπαντάει «Γύρω, γύρω στη σκούφια του θῆχει δῶ σκελίας». Φανταστήτε τώρα τί σαλατοπαζάρο έκαμε ή καθαρεύουσα στο δύστυχο μυαλό του!

'Αλλο. Τους μιλούσε ή άξιωματικός γιά τή σημαία, ότι είναι κυανόλευκος, δηλαδή, τούς έλεγε γιά νά νοιώσουν, κυανή και λευκή. Πετιέται τότε ένας και με στενοχώρια φωνάζει: «Θαρω πῶς δέν είν' έτσι όπως τὸ λές, μὰ είναι γαλχία κι' άσπρη». Περιττὸ νά πούμε πῶς ή άδικήριτος βάλθηκε τρεῖς μέρες στη φυλακή.

Κι' άλλο. 'Ελός του κλέφανε μέσ' άπ' τὸ στρατώνα τὸ παγοῦρι του. Βγήκε εἴω ζητώντας τὸν έπιλοχία του γιά νάν τ' αναφέρει. Μόλις τὸν εἶδε από μακριά άρχισε νά φωνάζει: «Κύρ έπιλοχία, τὸ παγοῦρι μου κλέφανε». Κείνη τήν ὥρα διάβαινε κι' ή λοχαγός, κι' όταν άκουσε τέτια πρόστυχα λόγια, άναψε. 'Εκραξε τὸ στρατιώτη: «Βρέ, τί σου κλέφανε;». «Τὸ παγοῦρι μου» μουρμούρισε τρεμάμενος ή στρατιώτης. «Ποιὸ παγοῦρι σου και ξεπαγοῦρι σου, εδῶ δέν έχουμε τέτια πράματα, κι' αν έχουμε δέν τὰ λέμε έτσι». «Τὸ ύδροδοχείο του» λείει πλησιάζοντας ή έπιλοχίας. «Ναί, τὸ δοροδοχείο μου» ματῆκεπε ή στρατιώτης, «τὸ δοροδοχείο μου κλέφανε» και τήν ὥση του φώτισε ένα χαμόγελο, που βόηκε ευγενικά λέξη. Μὰ του κόπηκε ευτύς. «'Οχτώ μέρες κράτηση γιά νά μάθεις νά μιλάς» φωνάξε ή λοχαγός. 'Εκαμε τὸ καθήκο του. 'Ο στρατιώτης έσπαξε τὸ κεφάλι του νά βρεί τί φταιζιμο έκαμε και πάει στην ψειρού. Κ' έλεγε μονολογώντας «Παγοῦρι τὸ λέμε, παγοῦρι, έτσι τὸ ξέρω από μικρὸ παιδί».

«Αν αφήσουμε όμως αυτά και πάμε στα γυμνάσια, θα δούμε και χειρότερα πράγματα. Καιρός πολυτιμος ξοδιάζεται για να μάθει ο στρατιώτης να καταλαβαίνει, και τούτο μηχανικά χωρίς να τον αίστανεται, τόσες και τόσες λέξεις αληθινά ξένες γι' αυτόν. Ορίστε μερικές. Έφοδιασμός. Τραυματισμοί. Μάχη χρονίζουσα. Έπισταθμία συναγερμού. Έφοδιοπομπή. Καταυλισμός. Όρχος. Όρία στάσις. Άνεφοδιασμός. Άναχορηγία. Αίφνηδιασμός. Κι' άλλα κι' άλλα. Και πού να δει κανείς τις ονοματολογίες των μερών του κανονιού. Ούτε κινέζικα να είχαν, δε θα κοπανούσανε την αίστησή μας έτσι.

«Υστερ' απ' όλα αυτά, να φτιάξετε στρατό! Τί κάθεστε κι' αερολογάτε στη Βουλή, και ψηφίζετε νομοσκέδια, και φροντίζετε για την εκπαίδευση του στρατού; Μπορεί με τέτλια κατάσταση να εκπαιδεύσετε στρατιώτες; Τόσο πυκνό είναι το σκοτάδι μπρός στα μάτια σας και δεν μπορείτε να το ξεδιαλίσετε; Χτίς ακόμα από το βήμα της Βουλής ένας βουλευτής κι' αξιωματικός του ναυτικού είπε, καθώς κι' ο «Νουμάς» στο περασμένο φύλλο ανέφερε, ότι κάποιος ύπουργός τῶ ναυτικῶν, όταν είδε σ' ένα έγγραφο τὴ λέξη «ἀδίοπος», παραξευεύτηκε και ρώτησε ἂ σημαίνει κείνον ποῦχει δύο «ὀπάς». Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐπίσημη γλῶσσα μας. Γίνεσαι ὑπουργός, ὁ πρῶτος δηλαδή μιᾶς δημόσιας ὑπερσίας, και δεν μπορείς να καταλάβεις τί γίνεται γύρω σου, ἀπὸ τὰ ὄργια τῆς καθαρεύουσας. Τί να καταλάβουν ὕστερα οἱ κατώτεροι;

Μὰ τώρα τὰ τελευταῖα χρόνια, κάμποσοι ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ και τοῦ στόλου εἶδαν ὅλ' αὐτὰ τὰ κακὰ, σκίφτηκαν, και σὰν ἄνθρωποι με φωτισμένο μυαλό, δεν ἄρχισαν να καταλάβουν τὴν Ἀλήθεια. Τί να σοῦ κάμουν ὁμως κι' αὐτοί, στὴ δουλειά τους; Εἶναι δημοτικιστάδες για τὸν ἑαυτό τους, κι' αὐτὸ δεν ἔχει καμὴν ὠφέλεια στοὺς δόλιους στρατιώτες και ναῦτες, ποὺ ἡ σκληριὰ τῆς καθαρεύουσας βασταί ἀπὸ πῶς ψηλά. Ἀπὸ τὰ βιβλία και τοὺς κανονισμοὺς. Αὐτὰ πρέπει να καοῦνε.

Νὰ δουλειά, ποὺ μιὰ ἀληθινὰ πατριωτικὴ κυβέρνηση μπορεῖ να καταπιαστῇ για να σώσει τὸ στρατό μας, και μαζί ὅλο τὸ ἔθνος.

Στρέφουμε γύρω τὰ μάτια. Μὰ, ἀλλοίμονο! Σεχάσαμε σὲ ποιούς μιλάμε;

Δ. Π. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Διηγητὸς.

IBAN ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ

ΡΟΥΣΣΟΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΑΔΕΣ

Τὸ χωρουδάκι Κολιτόβια, εἶτανε μιὰ φορὰ κι' ἔναν καιρὸ ἰδιοχτησία μιανῆς γριᾶς κυρᾶς, ποὺ τὴ βγάλανε ἀμαθῆτρα γιὰ τὸ θάρρος στίς δουλειές και τὴν ἀχορταγιά της. Σήμερα τὸ κατέχει ἕνας γερμανὸς ἀπὸ τὴν Πετρούπολη. Ἐαπλωμένο πὰ σ' ἕνα βουνάκι αὐτὸ τὸ χωριό, διαπεριέεται ἀπὸ ἕνα ἑλεεινὸ λαγκάδι, ποὺ κόβει στὴ μέση τὸ δρόμο και ὅπου τὰ νερά τῆς ἀνοιξῆς και τοῦ χυνόπουρου σπαματᾶνε μέσα και χωρίζουν τὸ χωρουδάκι σὲ δύο μέρη, ποὺ ξεχωρίζεις καλὰ, μὰ πῶναι πολὺ σιμὰ τόνα στ' ἄλλο. Ἡ ἀγκαλιὰ, αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ ἂς ποῦμε, εἶναι βαθιά, ἡ σκῆτη εἶναι ἀπὸ πορσελάνα και δὲν μπορεῖς οὔτε γεφυράκι να ρίξεις.

Ἡ θία δὲν εἶναι εὐχάριστη καὶ ὥστόσο οὔτε ἕνα χωριὰττ ἀπὸ τὰ γύρω δὲ θὰ βρῆς, ποὺ να μὴν ξερῇ τὸ χωριὸ και να μὴν ἔχη πᾶν συχνὰ μάλιστα.

ΣΚΙΤΣΑ ΜΙΣΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

Ι. ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΜΩΡΑΪΤΑΚΗΣ

Στὸν Κ. Παλαμᾶ

Θυμάσαι ἕνα γέρο κοντακιανὸ και τρεμουλιάρη, τὸ Μπάρπα Χρυσάνθο, ποὺ τρικλίζοντας στοὺς δρόμους ἀπ' τὸ μεθῆσι, μὰς ἔπαιρνε με τὸ ραβδί του στὸ κυνηγητό, και σὰ γριά μὰς καταριότανε με τὴ βραχνή του τὴ φωνή, σὰν εἶμαστε παιδιὰ και τὸν περᾶζαμε, τραβώντας τὸ παλιὸ και ξεσκισμένο τουμάνι του; Θυμάσαι τὸ δύστυχο, μικρὸσωμο ποὺ εἶτανε ν' ἀπλώνη τὸ μικρὸ του τὸ χέρι και να γυρεῖ ἀπ' τοὺς διαβάτες ἐλεημοσύνη, γιὰ να πάρη με τίς πεντάρες ποὺ τοῦδιναν λίγο ψωμί και πολὺ κρασί, γιὰ να σόβῃ ἐκεῖ μέσα τὴ λαύρα ποὺ τ' ἔναψε τῆς Πολιτείας ἡ ἀπονιά και τῶν μεγάλων Μεσολογγιτῶν οἱ καταφρόνιες; Θυμάσαι ἕνα πρῶτ' ὅταν τὸν ἐβρήκανε ξεπαγιασμένους στὰ κουρέλια του, ποὺ πολὺ λιγοστοὶ εἶχαν ἀκολουθήσει τὸ λειψανό του, ποὺ με κουρέλια εἶταν και τότε τυλιγμένο τὸ τίμιο τὸ σῶμα του, ποὺ κ' ἐκεῖ ἀκόμα γελοῦσαμε μαζί του, γιὰ τὸν τὸν δασκάλους μας δὲν τοὺς ἄφηνεν ἡ γραμματικὴ και τὸ συνταχτικὸ να μὰς μάθουν ποιοὶ εἶταν οἱ γέροι τοῦ Μεσολογγίου και ποῖο σεβασμὸ τοὺς χρωστοῦσαμε και σὰν τὸν κατεβάσανε τὸν ἄμοιρο στὸν τάφο οὔτε μιὰ τουφεκιὰ δὲν ἔριξαν, γιὰ τ' οὔτε βαθμούς οὔτε ἀριστεῖο τοῦ ἀγῶνος τοῦ ἔδωκαν, κι' ἀπὸ συμπάπι μονάχα ἕνας πατριώτης εἶχε πεῖ δύο λέξεις— ποὺ φύγανε!— γιὰ τίς ἀντραγαθίες του;

*

Αὐτὸς εἶταν ὁ Χρυσάνθος Μωραϊτάκης, παλιὸς τῆς θάλασσας καπετάνιος, ἀξωματικός στὸ ναυτικὸ τ' Ἀλή-Πασσα, φοδερὸς κουρσάρος, τρομερὸ τῶν Τουρκῶν φόβητρο.

Ἀφοῦ στὰ 1810 εἶχε ρίξει ἡ φουρτούνα τὸ καράβι του σὲ ξέρες και τὸ κατάπιεν ἡ θάλασσα, κ' ἔμεινε σὺζυλος, ἐπῆγε να καταγραφτῇ ναύτης στὸ στόλο τ' Ἀλή-Πασσα. Τρομερὸ παλληκάρι, κανονιέρης και γεμιστῆς ὅπου εἶτανε, δὲν ἄρχισε ὁ Ἀλή-Πασσας να τὸν κάμῃ ἀξωματικὸ του, κ' ἐκεῖ ποὺ μιὰ μέρα βρισκόντανε στὸ λιμάνι τῆς Πρίβεζας κ' ἔκανε βάρδια κ' εἶτανε μόνος στὸ πλοῖο, ζυπνή-

σανε μέσα του τοῦ κουρσάρου και τοῦ παλιῦ Μεσολογγίτη τὰ φυσικά, σκοτώνει με τὰ ἴδια του τὰ χέρια τοὺς δύο τοὺς ναῦτες, ποὺ εἶτανε φρουρά, ἀρπάζει τοῦ καραβιοῦ τὸ χαζνὲ και μ' ἕνα πιστόνι του ναύτη χουφτώνουν τὰ κουπιά τῆς φελούκας και πιάνουν τὴν ἀπέναντι τῆς Πούντας μεριά. Γυρίζοντας ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριὸ τὸ ἑπρόμερο, φτάνει στὸ Μισολόγγι· κι' ἀπὸ τὸ φόβο τ' Ἀλή-Πασσα κι' ἀπὸ τὴ δίψα ποὺ τὸν ἔτρωγε γιὰ τοὺς μεγάλους τῆς θάλασσας κίντουνους, τρέχει στίς Σκρόφες και πολλοὺς και πέρα βρίσκει συντρόφους. Κι' ἀπὸ τότε ὡς τὴν ὥρα ποὺ ἡ καμπάνα τῆς Ἐπανάστασης σήμανε, ὁ Χρυσάνθος μαζί μ' Ἀλτζερίνους και Γενοβέζους γυμναζότανε γιὰ τὸ μεγάλο ἀγῶνα ποὺ περιέμενε τὴν πατρίδα του και πολλοὺς ἔσωσε χριστιανούς με τὰ χέρια του.

Σ' ἕνα τρομερὸ με τοὺς Τούρκους τράκκο, νεκρὸς πέφτει ὁ καπετάνιος του, και με μιὰ ὄλο: οἱ κουρσάροι φωνή, τὸ Μεσολογγίτη ἀρχηγὸ τοὺς ἀναδείχνουν. Καὶ σὰν ἐπλέανε μιὰ μέρα στῆς Μπαρμπάρις τὰ πέλαγα γιὰ να πουλήσουν τὸ ζωντανὸ τοὺς φορτίο, ἀνταμώνονται μ' ἄλλους συντρόφους κουρσάρους, ποὺ ἀπ' τ' ἀμπάρι τοῦ μπριγαντίνου τοὺς μέσα, γοερὲς βγαίνουν οἱ φωνές τῶν σκληθῶν. Νὰ σταθοῦνε φωνάζει, ἀλλ' αὐτοὶ γνωρίζοντας πὺς μπορούσε να λευτερώσῃ τοὺς σκληθῶν τους, τραβᾶνε τὸ δρόμο τους και δὲ σταματᾶνε. Γληγορότερο σὰν εἶταν τὸ πλοῖο τοῦ Χρυσάνθου, κι' αὐτὸς στὸ τιμόνι καλὰ γυμνασμένος κ' οἱ ναῦτες του ὅλοι στὸ κουπί δυνατοί, με μιὰ βόλτα τοὺς φτάνει, τὸν ἀέρα τοὺς παίρνει, τὸν τράκκο τοὺς κάνει και μοναχὸς του τρέχει, τὴ μπουκαπέρτα τοῦ πλοίου ἀρπάζει και μέσα σὲ σκληθῶν δερμένους, ποῦχαν ἐκεῖ κάτω στὴ Μανη ἀρπάζει βλέπει και μιὰ Χριστιανὴ παιδοπούλα, με μὰττα μεγάλα σὰ μύγδαλα και κατάμαυρα σὰν τὴν ἑλιά, με χυμένα στοὺς ὤμους τὰ μαῦρα μαλλιά της, να κλαίῃ δυνατότερ' ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους. Τ' ἀφράτα τῆς ἀλλή, τὰ δεκοχτῶ τῆς τὰ χρόνια, τὸ θραφερὸ της κορμὶ γιὰ ποιοῦ μεγάλου πασσαὶ τὸ χαρὲμι να τὰ φύλαγ' ὁ ἀρχικουρσάρος πισκίσι!

— Θέλεις κι' ἄλλα γι' αὐτὴ σου τὴ σκληρὴ τσεκίνα; ρωτᾷ ὁ Μεσολογγίτης, κι' ἀπ' τὸ κημέρι του βγάζ' ἑκατό.

— Αὐτὴ δὲν πουλιέται με χρυσάφι, καπετάνιε, ξαγορᾶζεται μ' αἷμα μονάχα· και τὸ τιμόνι ἀμέσως ἀρτῆναι, τὴν κάμα ἀπ' τὴ μέση του βγάζει, τὸ σκρίκι του παίρν' ὁ ἄερας και στὸ Χρυσάνθο ρίχνει' ἀπάνου. Ἀλλὰ ποὺ να τὸν ἀφήσῃ ὡς ἐκεῖ γιὰ να φτάσῃ! Ἐνν μπαλτὰ, ποὺ βρέθηκε μπροστὰ του ριχμένος, ἀρπάζει με μιὰ σβελτοσύνη μεγάλη, και ἐκεῖ ποὺ ἔκυψ' ὁ ψηλὸς Τουνεζιάνος γιὰ να τοῦ τὴ μπήξῃ, μιὰ στὸν ἀκούντραφο ὁ Μεσολογγίτης τοῦ δίνει και σὰ βουδκλι τὸν ἔριξε κάτω. Οἱ κουρσάροι ὅλοι τᾶχουν χυμένα, τοὺς

Στὴν ἀρχὴ τοῦ λαγκαδιοῦ εἶναι χτισμένο ἕνα σπιτάκι, ἀπομονωμένο ἀπὸ τὸ χωριό.

Πάνω στὴν ἀχερίνια στεγασιὰ ἕνας καπνοδόχος και ἕνα παραθύρι μοναχὸ στὸν τοῖχο, ποὺ βλέπει στὸ λαγκάδι. Τὸ χειμῶνα, ὄντας τὸ πῶς χύνεται ὄξου ἀπὸ τὰ τζάμια, θαρρεῖς πὺς βλέπεις ἕνα μάτι με διαπεραστικές ματιές.

Φαίνεται ἀπ' ἀλάργα· και χρησιμέθει γιὰ ὀδηγητῆς-ἀστέρης στοὺς ταξιδιώτες, ὄντας εἶναι καταχινὰ ἡ σκοτεινισμένος καιρός.

Μιὰ σάνδα χρωματισμένη γαλάζια εἶναι καρφωμένη πᾶνωθε ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς καλύβας, πῶναι καπηλιὸ δηλαδὴ, ἡ ὅπως λένε στὸ χωριὸ πριτόνι. Εἶν' ἀλήθεια πὺς τὸ ρακὶ δὲν εἶναι ὀρθνότερο ἀπὸ ἄλλο, μὰ εἶναι τὸ ἐμπόρεμα, ποὺ ἀπὸ κάθε ἄλλο ξοδεύεται καλῆτερα στὴ χώρα κι' ἔτσι ὁ κύρ-Νικόλας Ἰβανὺς δὲν ἀπολείπει ἀπὸ μιὰ πυκνὴ πελατεία.

Εἶν' ἄντρας δυνατὸς με δροσοκόκινα μάγουλα. Εἶναι παχὺς λιγάκι τώρα, τὰ μαλλιά του ἀσπρίσανε, τὰ χαρακτηριστικά του χόντρουν ἀπὸ τὰ πᾶγια, μὰ δὲν ἔχασε κάποιον ἀέρα γλυκοτροπιᾶς.

Πᾶνε τώρα εἴκοσι χρόνια και πλιότερο, ποὺ ζεῖ στὸ χωρουδάκι.

Εἶναι τετραπέρατος και ξέρει να τραβάει πε-

λατεία, μὰ δίχως να ξεθεώνεται σὲ κομπλιμέντα και παρακαλῖα. Φχαριστιέται ὁ καθένας στὴ συντροφιά του και ὑποχρεώνεται μάλιστα με τὴν πατρική του ματιά. Εἶναι λεπτός, ἀνοιχτομάτης και γνωρίζει κατὰβαθα τὸ βίο και τὰ καθήκαστα ὅλων ποὺ τονε περιτριγυρίζουνε, μὰ ποτὲ του δὲ θὰ ξεστόμιζε παρατήρησεις ἢ κολακειές.

Μένει πάντα ἡσυχος-ἡσυχος μπρὸς στὸν μπάγκο του.

Σὰν εἶναι ἀδειανὸ τὸ καπηλιό, πηγαίνει και κάθεται στὴν πόρτα και κεῖ ἀνοίγει κουδέντες με τοὺς διαβάτες. Ἐχει δὴ και παρκτηρήσει τόσα πράματα! Πόσους ἀφεντάδες γνώρισε, ποὺ ἐρχόντουσαν στὸ μαγαζὶ του γιὰ τὴν προμήθεια τοῦ ρακιοῦ! Πόσοι ἀπ' αὐτονοὺς καταστραφῆκανε και πόσοι ἄλλοι πέθαναν! Οἱ ἀρχεῖς τονε σέβονται κι' ὁ ἀστυνόμος ποτὲς δὲν περνᾶει μπρὸς ἀπὸ τὸ καπηλιό του δίχως να τονε χαιρετῆσῃ. Μὰ να ποῦμε τὴν ἀλήθεια, τοῦ τὸ χρωσταίει κ' ἡ ἀρχή. Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς πούπιασε ἕναν κλέφτη και τὸν ἀνέγκασε να δώσῃ πίσω ὅ,τι ἔλκεψε.

Εἶναι και παντρεμένος ὁ Ἰβανὺς.

Μιὰ φορὰ μάλιστα εἶτανε λεπτὴ κ' ἰσχνὴ ἡ γυναῖκά του, μὰ τώρα ἀπλώθηκε καλὰ στὰ πᾶγια. Κέρδιζε, με τὴν ἀξία της, τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ